

Видається за інформаційної підтримки
Міністерства освіти і науки України

ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ

pedrada.com.ua

ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ДОШКІЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Контроль основних
напрямів діяльності
закладу дошкільної освіти

Як обрати практичного
психолога: запитання
для співбесіди

Як посилити охорону
закладу освіти

Як облаштувати пральню,
щоб і чистоту забезпечити,
і норм охорони праці
не порушити

Статут закладу освіти:
законодавчі норми,
якими слід керуватися

ТЕМА НОМЕРА:

Діяльність ЗДО у новому навчальному році

№ 07

липень 2018

організовуємо роботу з кадрами

Нині в закладі освіти представлені чотири покоління: бебі-бумери, покоління X, Y і Z. Непорозуміння та конфлікти, що виникають у трикутнику «вихователі — батьки — діти», зумовлені тим, що вони часто належать до різних поколінь. Та порозумітися можливо, якщо представники поколінь знатимуть і братимуть до уваги ціннісні орієнтири, умови виховання та особливості одне одного

Оксана МАТВІЙЧУК,
доцент Інституту
підлядипломної педагогічної
освіти Київського
університету імені Бориса
Грінченка, канд. пед. наук

Теорія поколінь: чому ми різні та як порозумітися одне з одним

Заклад освіти — це місце зустрічі різних поколінь — педагогів, дітей, батьків. Педагогам варто знати особливості поколінь і відповідно до них формувати цінності дітей.

Суть теорії

Покоління — соціально-демографічна й культурно-історична спільність людей, об'єднаних межами віку й загальними умовами формування та функціонування в історичний період часу. Німецький соціолог Карл Маннгейм (*Karl Mannheim*) у 1928 році в статті «Проблема поколінь» зазначив, що **зміна поколінь** — універсальний процес, заснований на біологічному ритмі людського життя. Перехід від покоління до покоління відбувається послідовно. У культурному розвитку з'являються нові учасники, а старі поступово зникають. Ці нові учасники можуть брати участь тільки в хронологічно обмеженому відрізку, тому необхідно постійно передавати накопичену культурну спадщину.

Теорія поколінь виникла в 90-х роках ХХ ст. і має як прихильників, так і противників.

Американські вчені Нейл Хоув (*Neil Howe*) і Вільям Штраус (*William Strauss*) незалежно один від одного вивчали конфлікт поколінь і дійшли до однакових **висновків**, що:

- історія розвивається циклами, тривалість яких орієнтовно дорівнює тривалості людського життя, тобто 80-90 років;
- цикли містять чотири періоди, що відрізняються один від одного настроєм і цінностями, які домінують у суспільстві.

Автори теорії визначають покоління як сукупність усіх людей, народжених у проміжок часу, що становить приблизно 20 років, або одну **фазу життя**: *дитинство* → *молодість* → *середній вік* → *старість*.

Як відрізнити одне покоління від другого?

Чи часто змінюється
покоління

Представники кожного конкретного покоління схожі за такими ознаками:

- розділяють одну історичну епоху;
- мають певні загальні переконання і моделі поведінки;
- почувуються належними до цього покоління.

Покоління об'єднується навколо спільних цінностей однієї вікової групи, що відрізняються від цінностей та орієнтирів другої. Різниця цих цінностей може породжувати **труднощі соціальної взаємодії** між представниками різних поколінь у соціумі.

Кожне покоління переживає чотири **перетворення**: *підйом* → *пробудження* → *спад* → *криза*.

«За» чи «проти»

Прихильники теорії стверджують, що різні покоління — це різні цінності, різне сприйняття інформації.

Противники теорії поколінь називають її успішним продуктом маркетингологів, який не має нічого спільного з реальністю. Основні заперечення теорії у тому, що межі поколінь визначають довільно, і покоління майже нічим не відрізняються від звичних вікових груп.

Типи поколінь

Окреслюють такі типи поколінь:

- **GI** — Generation Item — Переможці — народжені у 1900-1923 рр.;
- **P** — Pensioners — Мовчазне покоління — народжені у 1923-1943 рр.;
- **BB** — Baby Boomers — Бебі-бумери — народжені у 1943-1963 рр.;
- **X** — Невідоме покоління — народжені у 1964-1984 рр.;
- **Y** — Міленіали, Next — народжені у 1985-1999 рр.;
- **Z** — Центеніали — народжені у 2000 році і молодші.

Група дослідників під керівництвом Євгенії Заміс та Євгенія Новікова в 2003-2004 рр. адаптувала теорію поколінь для пострадянського простору. Нині в Україні проводять лекції, майстер-класи, тренінги, презентації, присвячені головній ідеї теорії — конфлікт між поколіннями існує, оскільки кожне покоління формує свою ієрархію цінностей під впливом виховання та умов життя.

У закладі освіти нині можна зустріти представників чотирьох поколінь — бебі-бумерів, X, Y і Z. Конфлікти, спричинені їхніми різними поглядами на життя, смаками, переконаннями, — не рідкість. Хоча уникнути їх можна, якщо бути обізнаним з особливостями поколінь.

Пропонуємо детальніше розглянути особливості сучасних «крайніх точок» теорії поколінь — покоління бебі-бумерів та покоління А (альфа).

Назва покоління бебі-бумерів, або «бумерів», пов'язана з бумом народжуваності в післявоєнні роки. Цінності радянських бебі-бумерів формувалися до 1953 року під впливом:

- сталінських репресій;
- наслідків Другої світової війни;

років —

період, коли в людей формується новий набір цінностей, характерних для всього покоління

Хто такі бебі-бумери, або Покоління, яке поступово зникає

- голоду, розрухи;
- «відлиги»;
- підкорення космосу;
- гасла про СРСР — світову супердержаву;
- «холодної війни»;
- винайдення антибіотиків;
- перших пластичних операцій;
- створення протизаплідних пігулок;
- гарантованого безплатного медичного обслуговування;
- єдиних стандартів навчання в закладах освіти.

Це сформувало покоління з психологією переможців.

«Бумери» — оптимісти, зацікавлені в особистому зростанні по вертикалі й винагородах, колективісти з «командним духом». Їх приваблюють колективні спортивні ігри. Вони мають кумирів у дитинстві мріяли стати космонавтами, пожежниками, військовими службовцями, лікарями та вчителями.

Для бебі-бумера гроші — це підтвердження своєї успішності, статусу, спосіб мати атрибути успішного в їхньому розумінні членів суспільства — машину, квартиру чи будинок, дачу тощо.

Основні характеристики:

- віддані, чесні, терплячі;
- дотримуються правил, законів;
- поважають посади й статус;
- оптимісти;
- спрямовані на особистісне зростання та винагороду;

НА ЗАМІТКУ

Ознайомтеся з результатами загальнонаціонального опитування «Українське покоління Z: цінності та орієнтири», яке презентував Центр «Нова Європа» та Фонд ім. Фрідріха Еберта в 2017 році, та художніми книжками про представників цих поколінь.

«У пошуках Аляски», Джон Грін. Чи бувало таке, що одна людина цілком змінювала твоє життя? Отак несподівано, раз — і назавжди? У Майлза Голтера, головного героя, бувало. Неймовірна дівчина Аляска стала найбільшою подією в його житті. А потім... зникла. Твір увійшов до списку 100 найкращих книжок для підлітків за версією журналу Time.

«Абсолютно нецілована», Ніна Елізабет Грьонтведт. Книга написана у формі щоденника дівчини Уди. У ньому історії про перші закоханості, школу, взаємини з батьками та сестрою.

«Позаду льодовні», Енн Файн. Усе тече, усе змінюється. І найрідніші люди теж можуть перетілитися до невпізнання. Так трапилося з Томом й його сестра Касс подорослішала й більше не хочуть проводити все літо разом із ним. Виростає й холодне, а в процесі встигає наламати купу дров.

«Тирамісу з полуницями», Йоанна Ягелло. Лінка, головна героїня, не встигла ще й з пелюшкою вилізти, як завела особистий блог. Одразу видно представника покоління центеніалів! У ньому вона описує власне життя — доволі щасливе. Але дівчині необхідно навчитися прислухатися до рідних і друзів.

«Відчайдушні», Сергій Гридін. Четверо друзів розслідують таємничі зникнення дітей у Озерному. Вони побувають усюди: і в дільничному, і в старій відьми, і на кладовищі. Завдяки книжці по-новому відчужеш, що таке справжня дружба і чому так важлива дедукція.

- голоду, розрухи;
- «відлиги»;
- підкорення космосу;
- гасла про СРСР — світову супердержаву;
- «холодної війни»;
- винайдення антибіотиків;
- перших пластичних операцій;
- створення протизаплідних пігулок;
- гарантованого безплатного медичного обслуговування;
- єдиних стандартів навчання в закладах освіти.

Це сформувало покоління з психологією переможців.

«Бумери» — оптимісти, зацікавлені в особистому зростанні по вертикалі й винагородах, колективісти з «командним духом». Їх приваблюють колективні спортивні ігри. Вони мають кумирів, у дитинстві мріяли стати космонавтами, пожежниками, військово-службовцями, лікарями та вчителями.

Для бебі-бумера гроші — це підтвердження своєї успішності, статус, спосіб мати атрибути успішного в їхньому розумінні члена суспільства — машину, квартиру чи будинок, дачу тощо.

Основні характеристики:

- віддані, чесні, терплячі;
- дотримуються правил, законів;
- поважають посади й статус;
- оптимісти;
- спрямовані на особистісне зростання та винагороду;

НА ЗАМІТКУ

Ознайомтеся з результатами загальнонаціонального опитування «Українське покоління Z: цінності та орієнтири», яке презентував Центр «Нова Європа» та Фонд ім. Фрідріха Еберта в 2017 році, та художніми книжками про представників цих поколінь.

«У пошуках Аляски», Джон Грін. Чи бувало таке, що одна людина цілком змінювала твоє життя? Отак несподівано, раз — і назавжди? У Майла за Голтера, головного героя, бувало. Неймовірна дівчина Аляска стала найбільшою подією в його житті. А потім... зникла. Твір увійшов до списку 100 найкращих книжок для підлітків за версією журналу Time.

«Абсолютно нецілована», Ніна Елізабет Грьонтведт. Книга написана у формі щоденника дівчини Уди. У ньому історії про перші закоханості, школу, взаємини з батьками та сестрою.

«Позаду льодовні», Енн Файн. Усе тече, усе змінюється. І найрідніші люди теж можуть перетлітися до невпізнання. Так трапилося з Томом: його сестра Касс подорослішала й більше не хоче проводити все літо разом із ним. Виростає й хлопець, а в процесі встигає наламати купу дров.

«Тиранісу з полуницями», Йоанна Ягелло. Лінка, головна героїня, не встигла ще й з пелюшок вилізти, як завела особистий блог. Одразу видно представника покоління центеніалів! У ньому вона описує власне життя — доволі щасливе. Але дівчині необхідно навчитися прислухатися до рідних і друзів.

«Відчайдушні», Сергій Гридін. Четверо друзів розслідують таємничі зникнення дітей у Озерному. Вони побувають усюди: і в дільничного, і в старої відьми, і на кладовищі. Завдяки книжці по-новому відчуєш, що таке справжня дружба, і чому так важлива дедукація.

- сповідують колективізм і командний дух;
- поклоняються молодості.

Нині люди цього покоління правлять світом. Вони очолюють уряди, корпорації, мас-медіа, школи. Адаже для них кар'єра — символ добробуту, успіху та статусу. Тому часто колеги вважають їх трудоголіками. Сильна організаційна лояльність спонукає їх віддаватися роботі, навіть якщо вона їм не подобається. «Бумерам» подобається опановувати нові навички й розвивати в собі нові здібності, тож вони часто змінюють роботу. Вони досі активні й допитливі.

Покоління «альфа» з'явиться за прогнозами дослідників після 2023 року. Його представників уже називають рушіями майбутнього прогресу. Американські вчені запевняють, що завдяки швидкому розвитку інформаційних технологій покоління «альфа» буде вміти читати вже у два роки! У школі ці діти будуть вивчати предмети, які їм справді цікаві. Вони не робитимуть того, що хочуть батьки чи будь-хто інший. Саме тому, передбачають, що «альфам» не буде потрібна вища освіта.

Учені припускають, що цінності поколінь здатні повторюватись, і покоління «альфа» матиме схожість із поколінням переможців G1.

Представники покоління будуть приєднуватись не до структур, організацій чи конфесій, а до односторонців за способом життя і мислення. Ці люди будуть залежні від технологій, зайняті кількома справами одночасно й **змінюватимуть світ на краще**. Вони прагнуть:

- зменшити рівень захворюваності;
- зберегти природні ресурси;
- зупинити війну та голод.

Коли покоління «альфа» правитиме світом, це буде період яскравих, творчих, гармонійно розвинених самодостатніх особистостей, які здатні досягти вищої реалізації й позитивно вплинути на світ навколо себе. Діти цього покоління не підкорятимуться примусу — з ними потрібно буде **домовлятися**. Вони навчатимуться, якщо зрозуміють, навіщо їм це потрібно. Для них важливими будуть співпраця та партнерство. Вони потребуватимуть заохочення та обґрунтованої похвали. Для них будуть важливі **самодисципліна, а не контроль** і формальні правила. «Альфи» будуть мобільні й залежні від технологій. Вони стануть рушійною силою прогресу в нашому столітті.

Педагоги, що працюватимуть з представниками покоління «альфа», мають:

- володіти навичками ненасильницького спілкування;
- практикувати педагогіку партнерства;
- уміти інтегрувати знання з різних дисциплін;
- налагоджувати взаємодію з учнями, опираючись на їхні цінності —
– підкреслювати їхні сильні сторони;

алі, або Покоління,
ще не народилося

сті, важливі для всіх поколінь:

ія
обов
рофесійний розвиток
особистісний розвиток
даров'я
агополуччя
спіх
обода

покоління «альфа»
не матимуть вищої освіти

– не сварити за помилки, а хвалити за вміння їх виправити, виправити й не повторювати;

- критично оцінювати себе.

Педагоги мають бути **на «ти» із сучасними технологіями** ваджувати перевернуте навчання, знати про особливості мислення, практикувати кінезіологію та йогу, допомагати дітям чати місію, навчати ставити мету й планувати досягнення цілей, чувати до емпатії та синергії, дотримуватися здорового способу життя. Про це йдеться у програмі «Школа тренерів Нової української школи».

Швидкість розвитку технологій зростатиме, оскільки наступне покоління буде ще розумнішим, швидше адаптуватиметься до змін, повністю позбавиться від расових, етнічних, гендерних та стереотипів у всіх сферах життя.

Як усім порозумітися?

Найтиповіші системи, в яких виникають непорозуміння і конфлікти:

- педагог «бебі-бумер» — педагог X;
- педагог «бебі-бумер» — педагог Y;
- педагог «бебі-бумер» — батьки Y;
- педагог Y — педагог Z;
- директор «бебі-бумер» — педагоги X та Y;
- директор X — педагоги X та Y;
- педагог «бебі-бумер» — батьки X та Y;
- педагог X — батьки X та Y.

Розв'язання конфліктних ситуацій між поколіннями залежить від того, чи розуміють представники певного покоління один одного.

НА ЗАМІТКУ

В англійському парламенті обговорювали питання про молодь. Оратор оприлюднив з трибуни висловлювання чотирьох різних людей про молодь.

1 Сучасні діти люблять розкіш, вони погано виховані, не шанують старших і віддають перевагу не заняттям, а балаканині... Вони вже не встають, коли заходять старші. Вони сперечаються з батьками, пліткують з однолітками, об'їдаються ласощами за обідом, сидять, закинувши ногу на ногу, та знуцаються над своїми вчителями.

2 Я втратив усіякі надії щодо майбутнього нашої країни, оскільки нинішня молодь завтра візьме в руки кермо влади. Нинішня молодь нестерпна й просто жажлива.

3 Наш світ досяг критичної стадії. Діти вже не слухають своїх батьків. Мабуть, кінець світу вже не дуже далекий.

4 Ця молодь розпечена. Молоді люди не слухають батьків, вони не шанують старших і віддають перевагу не заняттям, а балаканині... Вони вже не встають, коли заходять старші. Вони сперечаються з батьками, пліткують з однолітками, об'їдаються ласощами за обідом, сидять, закинувши ногу на ногу, та знуцаються над своїми вчителями.

Англійський парламент аплодував після виступу оратора розкрив картки: перший вислів належить Сократу (469 р. до н. е. — 399 р. до н. е., Афіни), другий — Гесіоду (кін. VIII — поч. VII ст. до н. е.), третій — єгипетському жрецеві (4-3 тис. р. до н. е.), а четвертий знайдено в руїнах Вавилону в глининому горщику, вік якого 3000 років.

- голоду, розрухи;
- «відлиги»;
- підкорення космосу;
- гасла про СРСР — світову супердержаву;
- «холодної війни»;
- винайдення антибіотиків;
- перших пластичних операцій;
- створення протизаплідних пігулок;
- гарантованого безплатного медичного обслуговування;
- єдиних стандартів навчання в закладах освіти.

Це сформувало покоління з психологією переможців.

«Бумери» — оптимісти, зацікавлені в особистому зростанні по вертикалі й винагородах, колективісти з «командним духом». Їх приваблюють колективні спортивні ігри. Вони мають кумирів, у дитинстві мріяли стати космонавтами, пожежниками, військово-службовцями, лікарями та вчителями.

Для бебі-бумера гроші — це підтвердження своєї успішності, статус, спосіб мати атрибути успішного в їхньому розумінні члена суспільства — машину, квартиру чи будинок, дачу тощо.

Основні характеристики:

- віддані, чесні, терплячі;
- дотримуються правил, законів;
- поважають посади й статус;
- оптимісти;
- спрямовані на особистісне зростання та винагороду;

НА ЗАМІТКУ

Ознайомтеся з результатами загальнонаціонального опитування «Українське покоління Z: цінності та орієнтири», яке презентував Центр «Нова Європа» та Фонд ім. Фрідріха Еберта в 2017 році, та художніми книжками про представників цих поколінь.

«У пошуках Аляски», Джон Грін. Чи бувало таке, що одна людина цілком змінювала твоє життя? Отак несподівано, раз — і назавжди? У Майлаза Голтера, головного героя, бувало. Неймовірна дівчина Аляска стала найбільшою подією в його житті. А потім... зникла. Твір увійшов до списку 100 найкращих книжок для підлітків за версією журналу Time.

«Абсолютно нецілована», Ніна Елізабет Грьонтведт. Книга написана у формі щоденника дівчини Уди. У ньому історії про перші закоханості, школу, взаємини з батьками та сестрою.

«Позаду льодовні», Енн Файн. Усе тече, усе змінюється. І найрідніші люди теж можуть перетілитися до невпізнання. Так трапилося з Томом: його сестра Касс подорослішала й більше не хоче проводити все літо разом із ним. Виростає й хлопець, а в процесі встигає наламати купу дров.

«Тирамісу з полуницями», Йоанна Ягелло. Лінка, головна героїня, не встигла ще й з пелюшок вилізти, як завела особистий блог. Одразу видно представника покоління центеніалів! У ньому вона описує власне життя — доволі щасливе. Але дівчині необхідно навчитися прислухатися до рідних і друзів.

«Відчайдушні», Сергій Гридін. Четверо друзів розслідують таємничі зникнення дітей у Озерному. Вони побувають усюди: і в дільничного, і в старої відьми, і на кладовищі. Завдяки книжці по-новому відчуєш, що таке справжня дружба, і чому так важлива дедукція.

покоління «альфа»
не матимуть вищої освіти

– не сварити за помилки, а хвалити за вміння їх побачити, виправити й не повторювати;

- критично оцінювати себе.

Педагоги мають бути **на «ти» із сучасними технологіями**, упроваджувати перевернуте навчання, знати про особливості кліпового мислення, практикувати кінезіологію та йогу, допомагати дітям визначити місію, навчати ставити мету й планувати досягнення цілей, заохочувати до емпатії та синергії, дотримуватися здорового способу життя. Про це йдеться у програмі «Школа тренерів Нової української школи».

Швидкість розвитку технологій зростатиме, оскільки наступне покоління буде ще розумнішим, швидше адаптуватиметься і вже повністю позбавиться від расових, етнічних, гендерних та інших стереотипів у всіх сферах життя.

Як усім порозумітися?

Найтипівіші системи, в яких виникають непорозуміння і конфлікти:

- педагог «бєбі-бумєр» — педагог X;
- педагог «бєбі-бумєр» — педагог Y;
- педагог «бєбі-бумєр» — батьки Y;
- педагог Y — педагог Z;
- директор «бєбі-бумєр» — педагоги X та Y;
- директор X — педагоги X та Y;
- педагог «бєбі-бумєр» — батьки X та Y;
- педагог X — батьки X та Y.

Розв'язання конфліктних ситуацій між поколіннями залежатиме від того, чи розуміють представники певного покоління цін-

НА ЗАМІТКУ

В англійському парламенті обговорювали питання про молодь. Оратор оприлюднив з трибуни висловлювання чотирьох різних людей про молодь.

1 Сучасні діти люблять розкіш, вони погано виховані, не шанують старших і віддають перевагу не заняттям, а балаканині... Вони вже не встають, коли заходять старші. Вони сперечаються з батьками, пліткують з однолітками, об'їдаються ласощами за обідом, сидять, закинувши ногу на ногу, та знущаються над своїми вчителями.

2 Я втратив усіякі надії щодо майбутнього нашої країни, оскільки нинішня молодь завтра візьме в руки кермо влади. Нинішня молодь нестерпна й просто жадлива.

3 Наш світ досяг критичної стадії. Діти вже не слухають своїх батьків. Мабуть, кінець світу вже не дуже далекий.

4 Ця молодь розпещена. Молоді люди підступні й недбайливі. Вони ніколи не будуть схожими на молодь минулих часів. Молоде покоління сьогоднішнього дня не зуміє зберегти нашу культуру.

Англійський парламент аплодував після висловів про молодь та безнадійне майбутнє. Тоді оратор розкрив карти: перший вислів належить Сократу (469 р. до н. е. — 399 р. до н. е., Афіни), другий — Гесіоду (кін. VIII — поч. VII ст. до н. е.), третій — єгипетському жрецеві (4-3 тис. р. до н. е.), а четвертий знайдено в руїнах Вавилону в глиняному горщику, вік якого 3000 років.

нісні орієнтири та умови виховання інших. Завдяки теорії поколінь можна **зменшити кількість конфліктів**, тому що всі навчаються домовлятися одне з одним. Якщо активно впроваджувати знання про теорію поколінь, то можна вийти на якісний рівень комунікації між педагогами й дітьми, батьками та педагогами тощо.

Європейські ключові компетенції:

- уміння спілкуватися рідною мовою
- уміння спілкуватися іноземними мовами
- математична та базова компетенції в природничій і технологічній галузях
- уміння вчитися
- соціальна значущість
- лідерська позиція
- культурна обізнаність і розуміння специфіки різних культур

До того ж представники різних поколінь під час спільної роботи навчають одне одного. «Ікси» допомагають «ігрекам» не втрачати радість спілкування віч-на-віч, а міленіуми навчають людей X «віртузного поводження з мережею». Представники покоління Z встановлюють свої правила гри й чітко їх виконують. «Зети» найліпше спілкуються і майже не конфліктують з бебі-бумерами, мають спільні погляди з ними. Їм також простіше знаходити спільну

мову з «іксами», а не з «ігреками». Тобто з бабусями й дідусями, а не з батьками. «Ікси» й «зети» настільки відрізняються, що їм немає сенсу конфліктувати й доводити щось одне одному.

У Концепції Нової української школи зазначено, що в Україні, як і в усьому світі, набирає ваги покоління Y. Погляди представників цього покоління, їхній спосіб життя відрізняються від старших поколінь. На підході покоління Z, яке не обов'язково буде поділяти погляди старших. ●

МУЗИЧНИЙ КЕРІВНИК

Для вас у II півріччі

- «Голос музики» в патріотичному вихованні
- Сучасні сценарії свят і розваг
- Креативна музична педагогіка
- Англійська мова на музичному занятті

0 800 212 012 (безплатно)
shop.mcfr.ua

ПЕРЕДПЛАТИТЬ У РЕДАКЦІЇ!

20 MCFR